אך רבא שסובר שאין אומרים ׳פי תקרה יורד וסותם׳ בארבע מחיצות, אין צריך לומר שהוא סובר כשמואל, אלא אפשר שכולם סוברים כרב שאומרים ׳פי תקרה יורד וסותם׳ גם בארבע מחיצות, לענין שיהא מותר לטלטל באכסדרה שבבקעה, וכִּי פְּלִיגִי אַלִּיבָּא דְּרַב – אם לדעתו אומרים ׳פי תקרה יורד וסותם׳ בארבע מחיצות גם בסיכך על האכסדרה. אַבָּיֵי שמתיר סוכה זו, סובר כְּרַב, ודעתו שכן הדין גם לענין סוכה זו. וְרָבָא אָמַר לְךָ שאפילו רב לא מכשיר סוכה זו על ידי ׳פי תקרה יורד וסותם׳, משום שעַד כָּאן לֹא אָמַר רַב הָתָם – באכסדרה, שאומרים פי תקרה יורד וסותם, אֶלָּא משום דְּמְחִיצוֹת לְאַכְסַדְרָה הוּא דַּעֲבִידִי – הקורות המונחים על ארבעה עמודים שהם פי התקרה, ומהם מתחילות המחיצות, נעשו לצורך חלל האכסדרה, ומשום כך יש לומר שפיהן יורד וסותם, ונחשב כאילו יש מחיצות לאכסדרה, אֲבָל הָכָא – בסוכה, דְּגג האכסדרה ופי תקרתו לָאו לְהָכֵי עֲבִידִי – לא נעשו לצורך הסוכה שהיא בחלל שמחוץ לאכסדרה, אלא לצורך החלל שתחת האכסדרה, גם רב סובר שלֹא אומרים ׳פי תקרה יורד וסותם׳, והסוכה פסולה.

תָּנַן – שנינו במשנה, וְכֵן חָצֵר הַמּוּקֶפֶת אַכְסַדְרָה, אם יש ברוחב האכסדרה ארבע אמות הסוכה פסולה, משום שאי אפשר לומר בזה ׳דופן עקומה׳, ואין מחיצות הבית יכולים לשמש כדפנות הסוכה. מקשה הגמרא לשיטת אביי: וְאַמַּאי – מדוע סוכה זו פסולה, הרי אפילו אם אי אפשר להכשירה מדין דופן עקומה, נֵימָא שהיא כשרה משום שִׁפּוּי תִּקְרָה של האכסדרה יוֹרֵד וְסוֹתֵם ונחשב כאילו יש דפנות לסוכה. מתרצת הגמרא: תַּרְגְּמָהּ – פירש רָבָא את המשנה אֲלִיבָּא דְּאַבָּיֵי, שמדובר כְּשֶׁהִשְׁוָה אֶת קֵירוֹתָיו – כשהניח את הסכך של הסוכה שווה לתקרת האכסדרה, ואין חודם של הנסרים נראה בתוך הסוכה, ולכך אי אפשר להכשירה משום פי תקרה יורד וסותם, וכל שיש בגג האכסדרה ארבע אמות, הסוכה פסולה, אבן אם הניח את הסכך הכשר על גג האכסדרה, וחוד הנסרים נראה בתוך הסוכה, כשרה אפילו אם יש בגג יותר מארבע אמות, משום ׳פי תקרה יורד וסותם׳.

בִּישִׁיבַת סוּרָא מָתְנֵי – למדו לְהָא שְׁמַעְתָּא – מחלוקת אביי ורבא בָּהֲאי לִישָׁנָא כסוגיא שלמעלה, שאם יש פצימין לאכסדרה לכולי עלמא הסוכה כשרה, וכשאין לה פצימין נחלקו אביי ורבא אם אומרים ׳פי תקרה יורד וסותם׳. אולם בִּישִׁיבַת פּוּמְבְּדִיתָא מָתְנֵי – למדו את מחלוקת אביי ורבא באופן אחר, שאם סִיכֵּךְ עַל גַּבֵּי אַכְסַדְרָה שֶׁאֵין לָהּ פַּצִּימִין – קנים שעומדים בסמוך זה לזה ויש ביניהם פחות משלשה טפחים, דִּבְרֵי הַכֹּל הסוכה פְּסוּלָה, שגם אביי מודה שאין אומרים בסוכה זו ׳פי תקרה יורד וסותם׳, כיון שגג האכסדרה ופי תקרתו נעשו לצורך החלל שתחת האכסדרה, ולא לצורך הסוכה שמחוצה לה. ומחלוקת אביי ורבא היא, באופן שֵׁשׁ לָהּ לאכסדרה פַּצִּימִין – קנים העומדים סמוכים זה לזה בפחות משלשה טפחים, אֲבָיֵי אָמַר שהסוכה כְּשֵׁרָה, וְרָבָא אָמַר שהסוכה פְּסוּלָה. מבארת הגמרא את טעם מחלוקתם: אֲבָיֵי אָמַר שהסוכה כְּשֵׁרָה, משום לבוד, שכיון שיש פחות משלשה טפחים בין קנה לקנה אַמְרִינַן לָבוּד, ונחשב כסתום. וְרָבָא אָמַר שהסוכה פְּסוּלָה, שבאופן זה לֹא אַמְרִינַן לָבוּד, כיון שקנים אלו נעשו לצורך חלל האכסדרה, ולא לצורך הסוכה שמחוצה לה, לא נאמרה בזה ההלכה של לבוד להכשיר את הסוכה. מסיימת הגמרא: וְהִלְכְתָא כרבא בְּלִישָׁנָא קַמָּא – כלשון תלמידי ישיבת סורא, שאם יש לה פצימין הסוכה כשרה מדין לבוד, וכשאין לה פצימין הסוכה פסולה, משום שאין ׳פי תקרה יורד וסותם׳ כשלא נעשית התקרה לצורך חלל הסוכה.

רַב אַשִׁי אַשְׁכְּחֵיהּ – מצאו לְרַב בָּהֲנָא, דְּקָא מְסַפֵּק על סוכה שיש לה שתי דפנות כהלכתם סמוכים זה לצד זה, [כגון שהעמידם בצד מזרח ודרום], ואת הרוח השלישית של הסוכה סמך עַל גַּבֵּי תקרת אַכְסַדְרָה שרחבה יותר מארבע אמות, שֶׁאֵין לָהּ פַּצִּימִין – קנים סמוכים זה לזה בפחות משלשה. אָמַר לֵיהּ רב אשי לרב כהנא, כיצד אתה מכשיר סוכה זו, האם לֹא סָבַר מַר לָהָא דְּאָמַר רָבָא לגבי סיכך על גבי אכסדרה, שרק אם יֵשׁ לָהּ לאכסדרה פַּצִּימִין הסוכה כְּשֵׁרָה מדין לבוד, אבל אם אֵין לָהּ פַּצִּימִין הסוכה פְּסוּלָה, שאין אומרים ׳פי תקרה יורד וסותם׳, ונמצא שאין כאן אלא שתי דפנות. אַחֲוֵי לֵיהּ – הראה רב כהנא לרב אשי, שהטעם שהכשיר סוכה זו משום שיש לסוכה דופן שלישית ברוחב טפח, אלא שדופן זו מונחת באופן שהיא נִרְאֶה רק מִבִּפְנִים – לעומדים בפנים הסוכה, וְשָׁוֶה מִבַּחוּץ – אינה נראית לעומדים מחוץ לסוכה. אִי נַמִּי הראה לו שהדופן השלישית שרוחבה טפח, מונחת באופן שנִרְאֶה רק לעומדים מִבַּחוּץ לסוכה, וְשָׁוֶה מִבִּפְנִים – אינה נראית לעומדים בפנים הסוכה, כגון שהאכסדרה ארוכה יותר מהסוכה והניח את הדופן מחוץ לסוכה, ומשום כך לא הבחין רב אשי בדופן זו. מביאה הגמרא ראיה שדופן שנראית רק לעומדים מבחוץ כשרה: דְּאִתְּמַר, מבוי שהניח בו לחי בשווה למחיצת המבוי ובולט לרשות הרבים באופן שנִּרְאֶה לעומדים מִבַּחוּץ למבוי, וְשָׁוֶה מִבִּפְנִים – בתוך המבוי אינו בולט כלל ואינו נראה לעומדים שם, נִידּוֹן מְשׁוּם לָחִי, ומתיר לטלטל במבוי. מסיימת הגמרא: וְלֶחִי, הֵיכִי: פַּצִּימִין – כמו שלגבי לחי מועיל אפילו אם ניכר רק לעומדים בחוץ, הוא הדין לגבי סוכה שנחשבת דופן זו כפצימין, וכשרה:

תָּנָא, פָּסַל הַיּוֹצֵא מִן הַסּוּכָּה, נִידּוֹן כַּסּוּכָּה. מבארת הגמרא: מַאי פָּסַל הַיּוֹצֵא מִן הַסּוּכָּה. אָמַר עוּלָּא, כוונת הברייתא לקָנִים של הסכך הַיּוֹצְאִים לְאֲחוֹרֵי הדופן האמצעי של הַסּוּכָּה, שמותר לשבת תחתיהם לישן ולאכול, ויש למקום זה דין סוכה כשרה. שואלת הגמרא: מדוע הפָּסַל כשר, וְהָא כדי להכשיר את הסוכה בְּעֵינָן שיהיו לה שָׁלֹשׁ דְּפָנוֹת, ובסכך שיוצא לאחורי הסוכה אין שלש דפנות. עונה הגמרא: מדובר בְּדְאִיבָּא בפָּסַל שלש דפנות, שגם הדפנות יוצאים לאחורי הסוכה עם הסכך שעליהם ולכן כשרה. שואלת הגמרא: וְהָא כדי להכשירה בְּעֵינָן שיהיה בפָּסַל שיעור הֶכְשֵׁר סוּכָּה – שבעה על שבעה טפחים. עונה הגמרא: מדובר בְּדְאִיבָּא בפָּסַל שיעור שבעה על שבעה טפחים. שואלת הגמרא: וְהָא כדי להכשיר מקום זה בְּעֵינָן שיהיה צִלָּתָהּ מְרוּבָּה מַחַמָּתָהּ. עונה הגמרא: מדובר שיש בפָּסַל זה צלתה מרובה מחמתה. מקשה הגמרא: אִי הָכִי שיש בפָּסַל היוצא את כל דיני הסוכה, מַאי לְמֵימְרָא – מה באה הברייתא להשמיענו, הלא אין שונה מקום זה מכל סוכה כשרה. מתרצת הגמרא: מַהוּ דְּתֵימָא – היה מקום לומר שהוֹאִיל וְהדופן האמצעי של הסוכה לְגַוַּאי עֲבִידִי – עשוי לצורך הסוכה הפנימית, וְלִבְרַאי לֹא עֲבִידִי – אינו עשוי לצורך הפָּסַל שאחורי הסוכה, אֵימָא לֹא נכשיר את הפָּסַל היוצא, קָא מַשְׁמַע לָן הברייתא שפָּסַל היוצא נידון בסוכה וכשר.

ביאור נוסף לברייתא: רַבָּה בַּר חָנָה וְרַב יוֹסֵף אָמְרֵי תַּרְוַוְיְיהוּ, הָכָא – בברייתא זו מדובר בְּקָנִים של הסכך הַיּוֹצְאִים לְפָנִים מִן הַסּוּכָּה – לצד פתח הסוכה, וּמָשְׁכָא וְאִילָּא חָדָא דּוּפְנָא – ורק דופן אחת מן הסוכה נמשכת ויוצאת כלפי חוץ בַּהֲדֵיהּ – עם הסכך, וחידוש הברייתא הוא, דְּמַהוּ דְּתֵימָא כיון שאין הדופן השני נמשך עמה, נחשב הפָּסַל היוצא כסוכה בפני עצמה, וכיון שאין לה אלא דופן אחת, הָא לֵית בָּהּ הֶכְשֵׁר סוּכָּה – שאין בה שלש דפנות כהלכות סוכה כשרה, קָא מַשְׁמַע לָן הברייתא, שפָּסַל היוצא נחשב כהמשך הסוכה, ונמצא שיש לו שלש דפנות כהלכתם וכשרה.

ביאור נוסף לברייתא: רַבָּה בַּר בַּר חָנָה אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, לֹא נִצְרְכָה הברייתא להשמיענו שפָּסַל היוצא כשר, אֶלָּא לְסוּכָּה שֶׁרּוּבָּהּ צִלָּתָהּ מְרוּבָּה מַחַמָּתָהּ, וּמְעוּטָהּ של הסוכה חַמָּתָהּ מְרוּבָּה מִצִּלָּתָהּ, דְּמַהוּ דְּתֵימָא תִּפָּסֵל בָּהּ פְּרָחָהּ – שאותו מקום שחמתה מרובה מצילתה פסול מלישב בו, קָא מַשְׁמַע לָן הברייתא, שכיון שרוב הסוכה צלתה מרובה מחמתה, מתבטל מקום זה שיש בו חמתה מרובה מצלתה, ומותר לישב ולישן תחתיו. מבארת הגמרא: וּמַאי יוֹצֵא – מה כוונת הברייתא באומרה ׳יוצא׳, הרי לפי ביאור זה אין הסכך יוצא מהסוכה, אלא כוונת הברייתא שיוֹצֵא מֶהֱכֵשֵׁר סוּכָּה – הסכך בתוך הסוכה חסר ומועט, שאין כל הסכך מסוכך כהלכות סוכה כשרה, ואף על פי כן כשרה.

ביאור נוסף לברייתא: רַבִּי אוֹשַׁעְיָא אָמַר, לֹא נִצְרְכָה הברייתא

המשך בעמוד כח

להשמיענו שפָּסֵל היוצא כשר, **אֶלָּא** לְכָבְךָ **פָּסוּל פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה בְּסוּכָּה קְטַנָּה** – סוכה שהיא שבעה על שבעה טפחים, והסכך הכשר אינו על כולה, אלא חלקה מסוככת בסכך פסול, וקא משמע לן הברייתא שמצטרף הסכך הפסול להשלים לשיעור הכשר סוכה. מבארת הגמרא: **וּמַאי יוֹצֵא** – מה כוונת הברייתא באומרה 'יוצא', הרי גם לפי ביאור זה אין הסכך יוצא מהסוכה, אלא כוונת הברייתא ש**יּוֹצֵא מְהוֹרַת סוּכָּה** – שאינו מסוכך במין הכשר לסיכוך. מקשה הגמרא: **מַתְקִיף לָהּ רַב הוֹשַׁעְיָא**, מה החידוש שסכך פסול מצטרף להשלים שיעור הסוכה, הרי אף אם **לֹא יְהֵא** דין הסכך פסול **אֶלָּא אֲוִיר** שהוא חמור ממנו, שהרי אויר פוסל בשלשה וסכך פסול פוסל בארבעה, **וְאֲוִיר פָּחוֹת מִשְּׁלֹשָׁה טְפָחִים בְּסוּכָּה קְטַנָּה מִי פָּסֵיל** – וכי הוא פוסל, הרי הסוכה כשרה מדין לבוד, וכל שכן שסכך פסול אינו פוסל את הסוכה. מתרצת הגמרא: **אָמַר לֵיהּ רַבִּי אַבָּא** לרבי הושעיא, החידוש הוא שזֶּה – סכך פסול **מְצַטְרֵף** לשיעור הכשר סוכה **וְיֵשְׁנִים תַּחְתָּיו**, מה שאין כן **וְזֶה** – אויר אמנם **מְצַטְרֵף** לשיעור הכשר סוכה, אולם **וְאֵין יְשֵׁנִים תַּחְתָּיו**, וזה מה שאמרה הברייתא שנידון בסוכה ממש ומותר לישן תחתיו. שואלת הגמרא: לדבריך שאין ישנים תחת אויר, איך מצטרף להשלים שיעור הכשר סוכה – **וּמִי אִיכָּא מִידֵּי דְּאִצְטְרוּפֵי מְצַטְרֵף** – שמצטרף להשלים לשיעור, **וְהוּא עֲצָמוֹ אֵינוֹ כָּשֵׁר** לסכך בו. עונה הגמרא: **אָמַר רַבִּי יִצְחָק בֶּן אֶלְעָשָׁב, אִין** – אכן יש דברים שאינם כשרים, ובכל זאת מצטרפים להשלים.

מביאה הגמרא ראיה: **טִיט הַנָּרוֹק** – טיט רך מאוד שראוי להריקו מכלי אל כלי, **יוֹכִיחַ, שֶׁמִּצְטָרֵף לְהַשלים שיעור אַרְבָּעִים סְאָה** במקוה, **וְאַף עַל פִּי שֶׁהַטּוֹבֵל בּוֹ** – במקוה שכל הארבעים סאה הם מטיט הנרוק, **לֹא עָלְתָה לוֹ טְבִילָה.**

משנה

הָעוֹשֶׂה סוּכָּתוֹ כְּמִין צְרִיף – שדפנות הסוכה עשויים בשיפוע עד שנוגעים ראשי הדפנות זו בזו למעלה, ונמצא שאין לסוכה זו גג, **אוֹ שֶׁמָּמְכָה** – את סכך הסוכה לְבוֹתֶל ואת צידו השני הניח לארץ, בשני אופנים אלו **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר פּוֹסֵל מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהּ גַּג** – שכל אוהל שאין ניכרים בו הגג והדפנות בפני עצמם, אין עליו שם אוהל. **וַחֲכָמִים מַכְשִׁירִין**, שאף אוהל שאין ניכר בו הגג חשוב כאוהל, ואם כן יש עליה שם סוכה גם באופן זה.

גמרא

תָּנָא, מוֹדֶה רַבִּי אֱלִיעֶזֶר בסוכה העשויה כמין צריף או שסמכה לכותל, **שֶׁאִם הִגְבִּיהָהּ** לדופן הסוכה **מִן הַקַּרְקַע** שיעור **טֶפַח, אוֹ** [באופן שסמך הדופן לכותל], **שֶׁהִפְלִינָהּ** – הרחיק את ראש הדופן **מִן הַכּוֹתֶל טֶפַח, שֶׁהִיא כְּשֵׁרָה**, שעל ידי הטפח התחתון שהוא עומד בזקיפה ולא בשיפוע, ניכר היטב מהו הדופן ומהו הגג, וחשוב להיקרא אוהל, ואפילו אם הטפח העומד אינו אלא אויר, גם נחשב לדופן שמדין לבוד הוא נחשב כסתום, וכן אם הרחיק את הדופן מהכותל טפח, ניכר מהו הגג וחשוב להיקרא אוהל. מבארת הגמרא: **מַאי טַעֲמַיְיהוּ דְּרַבָּנָן** שהכשירו באופן שאין טפח בגג הסוכה, משום שסוברים **שִׁשִּׁיעֵי אֹהָלִים כְּאֹהָלִים דָּמוּ** אף על פי שלא ניכר בהם גג ודפנות.

הגמרא מביאה מעשה בענין פסק ההלכה בסוכה שאין לה גג: **אֲבָיֵי אַשְׁכְּחֵיהּ** – מצאו **לְרַב יוֹסֵף דְּקָא גָּנֵי** – שהיה שוכב **בְּכֵילַת חֲתָנִים** – מיטה מקורה שגגה עשוי בשיפוע, **בַּסּוּכָּה. אָמַר לֵיהּ** אביי לרב יוסף, **כְּמַאן** – כאיזו דיעה סובר אתה שאין הכילה נחשבת להפסק תחת הסכך, **כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר** במשנתינו הפוסל סוכה שאין לה גג משום שאינה חשובה כאוהל, ועל כן סבור אתה שכמו כן אין המיטה המפסיקה בינך ובין הסכך מפסקת כיון שאינה חשובה אוהל, אם כן קשה היאך **שָׁבַקְתְּ** – עזבת את דעת **רַבָּנָן וְעָבַדְתְּ** – עשית מעשה **כְּרַבִּי אֱלִיעֶזֶר. אָמַר לֵיהּ** רב יוסף לאביי, **בָּרַייְתָא אִיפְּכָא תָּנֵי** – הברייתא מביאה את מחלוקת רבי אליעזר וחכמים בהיפוך ממה שהביאה המשנה, **שֶׁרַבִּי אֱלִיעֶזֶר מַכְשִׁיר וַחֲכָמִים פּוֹסְלִין**, ולפי דעת הברייתא יש לפסוק בסוכה עצמה כחכמים הפוסלים, והוא הדין שלשיטתם אין הכילה חשובה הפסק בסוכה. חזר אביי והקשה: היאך **שָׁבַקְתְּ** מַתְנִיתִין הסוברת שלדעת חכמים שיפועי אוהלים כאוהלים, **וְעָבַדְתְּ כְּבָרַייְתָא**, הלוא עדיין יש לפסוק הלכה כהמשנה שכך סתמה רבי. **אָמַר לֵיהּ** רב יוסף, **מַתְנִיתִין** אינה סתימת הלכה של רבי, אלא **יְחִידָאָה הִיא** – משנת יחיד היא, וכמו שמבואר בברייתא, **דְּתַנְיָא הָעוֹשֶׂה סוּכָּתוֹ כְּמִין צְרִיף אוֹ שֶׁמָּמְכָהּ לַכּוֹתֶל, רַבִּי נָתָן אוֹמֵר** שרַבִּי אֱלִיעֶזֶר **פּוֹסֵל מִפְּנֵי שֶׁאֵין לָהּ גַּג, וַחֲכָמִים מַכְשִׁירִין**, הרי שרבי נתן הוא הסובר במחלוקתם כמשנתינו, אולם חכמים שבדורו חלוקים על רבי נתן בזה, וסבורים שמחלוקת רבי אליעזר ורבנן נשנתה בהיפוך וכמבואר בברייתא, ועל כן יש לפסוק כפי שיטת הברייתא.

משנה

משנתינו דנה בסוגי המחצלות שאינם מקבלים טומאה וניתן לסכך בהם כמבואר במשנה לעיל (יא.): **מַחְצֶלֶת** העשויה **מְקָנִים** והיא **גְּדוֹלָה**, **אִם עָשָׂאָהּ** – ייחד את המחצלת **לִשְׁכִּיבָה, מְקַבֶּלֶת** – ראויה המחצלת לקבל **טוּמְאָה, וְאֵין מְסַכְּכִין בָּהּ** – במחצלת זו. אולם אם המחצלת נועדה **לְסִיכּוּךְ, מְסַכְּכִין בָּהּ וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה** לפי שאינה חשובה כלי. **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר** חולק **וְאוֹמֵר, אַחַת** מחצלת **קְטַנָּה וְאַחַת** מחצלת **גְּדוֹלָה, אִם עָשָׂאָהּ לִשְׁכִּיבָה מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה** ומשום כך **אֵין מְסַכְּכִין בָּהּ**, אולם אם ייחדה **לְסִיכּוּךְ מְסַכְּכִין בָּהּ וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה.** ובגמרא יתבאר טעמי מחלוקתם.

גמרא

מקשה הגמרא: **הָא גּוּפָהּ קַשְׁיָא** – דברי התנא סותרים זה את זה, שהרי **אָמְרַתְּ** בתחילה **עָשָׂאָהּ לִשְׁכִּיבָה מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה וְאֵין מְסַכְּכִין בָּהּ**, ומהלשון 'עשאה' יש לדייק **טַעֲמָא דַּעֲשָׂאָהּ** – שדווקא אם ייחד את המחצלת במפורש **לִשְׁכִּיבָה** היא מקבלת טומאה, **הָא סְתָמָא** שלא ייחד במפורש לשכיבה, עומדת המחצלת **לְסִיכּוּךְ** ואינה מקבלת טומאה. **וְהָדַר תָּנֵי** בהמשך דברי המשנה, שאם עשאה **לְסִיכּוּךְ מְסַכְּכִין בָּהּ וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה**, ומשמע **דַּטַּעֲמָא** שמסככין בה משום **דַּעֲשָׂאָהּ לְסִיכּוּךְ** במפורש, על כן אינה מקבלת טומאה, אולם **הָא סְתָמָא** שלא ייחדה בדווקא לסיכוך, עומדת המחצלת **לִשְׁכִּיבָה** ומקבלת טומאה. ואם כן דברי התנא סותרים עצמם לגבי מחצלת שלא ייחדה לתשמיש מסויים בשעת עשייתה.

מתרצת הגמרא: **הָא לֹא קַשְׁיָא, כָּאן** – תחילת דברי התנא נאמרו, **בְּמַחְצֶלֶת גְּדוֹלָה**, וכפי שפותחת המשנה 'מחצלת קנים גדולה', וכיון שגדולה היא אין הרגילות לשכב עליה, ולפיכך כל זמן שלא יחדוה לשכיבה בפירוש אינה עומדת לכך ואינה מקבלת טומאה. **וְכָאן** – סוף דברי התנא, נאמרו **בְּמַחְצֶלֶת קְטַנָּה** שרגילים לשכב עליה, ולפיכך סתם מחצלת כזו מקבלת טומאה עד שייחד אותה בפירוש לסיכוך.

מקשה הגמרא: (**כְּשֶׁלָּמָּא לְרַבָּנָן לֹא קַשְׁיָא אֶלָּא לְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר** עדיין **קַשְׁיָא, דְּתָנֵן**) [**אֵימָא סֵיפָא**] **רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר, אַחַת** מחצלת **קְטַנָּה וְאַחַת גְּדוֹלָה, עָשָׂאָהּ לִשְׁכִּיבָה מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה וְאֵין מְסַכְּכִין בָּהּ**, ויש לדייק מהלשון 'עשאה לשכיבה' **דַּטַּעֲמָא דַּעֲשָׂאָהּ** – שייחדה בשעת עשייתו **לִשְׁכִּיבָה**, ולכך היא מקבלת טומאה ופסולה לסיכוך, **הָא סְתָמָא** – שלא ייחדה לשכיבה, הרי המחצלת עומדת **לְסִיכּוּךְ. אִיתָּא סֵיפָא** – בסוף דברי רבי אליעזר מבואר להיפך, שאמר שאם **עָשָׂאָהּ לְסִיכּוּךְ מְסַכְּכִין בָּהּ וְאֵינָהּ מְקַבֶּלֶת טוּמְאָה**, ומשמעות הלשון **דַּטַּעֲמָא דַּעֲשָׂאָהּ** בפירוש **לְסִיכּוּךְ**, לכך אינה מקבלת טומאה, אולם **הָא סְתָמָא** – שלא ייחדה בפירוש לסיכוך, הרי היא עומדת **לִשְׁכִּיבָה** ומקבלת טומאה. ואת דברי רבי אליעזר לא שייך לבאר כפי שביארנו לתנא קמא, שהרי רבי אליעזר אמר בתחילת דבריו 'אחת גדולה ואחת קטנה', ובשניהם אמר רבי אליעזר 'עשאה לשכיבה' 'עשאה לסיכוך'.

מבכ קושיא זו דוחה הגמרא גם את מה שתירצנו לדעת תנא קמא, ומבארת ביאור אחר: **אֶלָּא אָמַר רָבָא, בְּמַחְצֶלֶת גְּדוֹלָה כּוּלֵּי עָלְמָא** – בין תנא קמא ובין רבי אליעזר **לֹא פְּלִיגִי**, שבין שהיא גדולה נוקטים **דִּסְתָמָא** עומדת **לְסִיכּוּךְ** ואינה מקבלת טומאה, **כִּי פְּלִיגִי בְּקְטַנָּה** שראויה לשכיבה, שבזה **תָּנָא קַמָּא סָבַר** שסְתָם מחצלת **קְטַנָּה** עשויה **לִשְׁכִּיבָה** ומקבלת טומאה, **וְרַבִּי אֱלִיעֶזֶר סָבַר** שסְתָם מחצלת **קְטַנָּה נָמֵי** עומדת **לְסִיכּוּךְ**, ואינה מקבלת טומאה עד שייחד אותה בפירוש לשכיבה.